

Bijlagen bij het rapport 'Naar meer zicht op duur- zaamheid'

Een onderzoek naar het Veldhovens duur-
zaamheidsbeleid en de uitvoering daarvan

Mei 2021

Rekenkamercommissie gemeente Veldhoven

J van den Heuvel,	voorzitter
A Jooren	lid
J van Hulst,	lid/raadslid
JP Kaspers,	lid/raadslid

J.M. van Berlo (secretaris) Postbus 10101, 5500 GA Veldhoven,
Telefoon: 040-2839946/06-48176054, e-mail: Hans.vanBerlo@veldhoven.nl

Inhoudsopgave	<u>Pag.</u>
<u>BIJLAGE 1: BEVINDINGEN</u>	4
<i>1 Beleid voor duurzaamheid</i>	4
1.1 Omschrijving duurzaamheidsbeleid	4
1.2 Landelijke benchmark	5
1.3 Beleidskaders duurzaamheid	6
1.4 Rollen bij het duurzaamheidsbeleid	15
1.5 Conclusies	17
<i>2 Uitvoering van het duurzaamheidsbeleid</i>	19
2.1 Uitvoerings- en actieprogramma's	18
2.2 Veldhoven Duurzaam	20
2.3 Activiteiten	20
2.4 Conclusies	26
<i>3 Informatievoorziening</i>	27
3.1 Informatie gemeenteraad	27
3.2 Informatievoorziening en communicatie binnen de organisatie	29
3.2 Conclusies	29
<u>BIJLAGE 2:</u>	
Wederhoorreactie college van burgemeester en wethouders	31
<u>BIJLAGE 3:</u>	
Overzicht geïnterviewde personen	33

1. BEVINDINGEN T.A.V. DE DEFINITIE, BELEIDSKADERS EN ROLLEN DUURZAAMHEID

Onderzoeksvragen:

- *Op welke wijze is duurzaamheid in Veldhoven gedefinieerd en geoperationaliseerd?*
- *Heeft de gemeenteraad een beleidskader vastgesteld voor het Veldhovense duurzaamheidsbeleid?*
- *Welke doelen zijn er gesteld en is er samenhang en afstemming tussen deze doelen?*
- *Zijn de rollen van de verschillende betrokken interne en externe spelers bij de formulering van het duurzaamheidsbeleid vooraf duidelijk benoemd?*

Normenkader:

- *Het brede begrip duurzaamheid is duidelijk gedefinieerd en geoperationaliseerd.*
- *Er is een beleidskader door de gemeenteraad vastgesteld, dat duidelijk richting geeft aan de uitvoering.*
- *Er is een samenhangend geheel van doelen geformuleerd en deze doelen zijn onderling afgestemd.*
- *Er is expliciet aangegeven wie geacht wordt welke rol te spelen bij de bepaling en uitvoering van het duurzaamheidsbeleid.*

1.1. Bevindingen definitie en operationalisering van duurzaamheid.

Duurzaamheid is een onderwerp dat wereldwijd steeds meer om aandacht vraagt. Naast landelijk beleid is de noodzaak om duurzaamheid ook op de lokale politieke agenda te plaatsen evident. Daarbij zal een politieke afweging moeten worden gemaakt welke prioriteit daaraan wordt toegekend en welke doelstellingen men op lokaal niveau wil behalen.

Wat in Veldhoven onder duurzaamheid wordt verstaan is niet in een eenduidige omschrijving vastgelegd. Met het ontbreken van een eenduidige omschrijving is het lastig aan te geven wat wel en wat niet tot het duurzaamheidsbeleid wordt gerekend. Wel wordt soms verwezen naar algemeen gehanteerde omschrijvingen van duurzaamheid.

Zo wordt soms verwezen naar de terminologie van de 'Global Goals'. Andere keren wordt de definitie uit het Brundtland rapport gehanteerd of gewerkt met de zogenaamde drie P's.

Bij de Global Goals wordt uitgegaan van 17 doelen voor duurzame ontwikkeling. Deze worden toegelicht bij de beantwoording van onderzoeksvraag 2 (de beleidskaders).

Om duurzaamheid te definiëren wordt ook vaak aangesloten bij het Brundtland-rapport. Deze definitie luidt:

"Sustainable development is development that meets the need for the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs." (Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling waarbij de huidige wereldbevolking in haar behoeften voorziet zonder de komende generaties te beperken om in hun behoeften te voorzien.)

Een weer andere omschrijving van duurzaamheid wordt vervat in de zogenaamde 3 P's: people, planet en profit.

- *Bij People* wordt gedacht aan participatie, sociaal klimaat, kunst en cultuur, gezondheidszorg, veiligheid, onderwijs en wonen;
- *Planet* betreft bodem, water, lucht, externe veiligheid en handhaving, natuur en landschap, energie, afval en grondstoffen;
- *Profit* heeft betrekking op arbeid, ruimtelijke vestigingsmogelijkheden voor bedrijven, concurrentievermogen, kennis, infrastructuur en bereikbaarheid.

Al deze omschrijvingen hebben gemeen dat ze een hoog abstractieniveau hebben en heel breed zijn.

In de brede definiëring, zoals hiervoor aangegeven, valt vrijwel het totale gemeentelijk beleid onder de noemer duurzaamheidsbeleid. In de gesprekken komt naar voren dat dit moeilijk werkbaar is. In dat opzicht ligt het voor de hand om bij het begrip duurzaamheid aan te geven welke beleidssectoren invulling geven aan de verschillende aspecten van duurzaamheid. Zo leveren de doelen uit de nota Maatschappelijke Participatie en het beleid in het sociaal domein bijvoorbeeld een belangrijke bijdrage aan de sociale duurzaamheid, zoals bedoeld in de hiervoor aangeduide lijn van 'People'. Op eenzelfde wijze kunnen weer andere duurzaamheidsaspecten verbonden worden met andere beleidsvelden zoals woonbeleid, economisch beleid, mobiliteitsbeleid, natuur en water beleid, e.d.

Door het brede begrip duurzaamheid op die manier te operationaliseren en te relateren aan de verschillende beleidsvelden ontstaat een beter zicht op het 'container begrip' duurzaamheid. Met een dergelijk zicht wordt het makkelijker te laten zien op welke wijze Veldhoven invulling geeft aan het duurzaamheidsbeleid en wordt ook makkelijker te prioriteren en te sturen.

1.2. Landelijke benchmark duurzame gemeenten.

Door TELOS wordt periodiek een Duurzaamheidsmonitor samengesteld van alle Nederlandse gemeenten. De duurzaamheidscore, die met behulp van 132 indicatoren wordt berekend, geeft aan in hoeverre gemeenten er in slagen een reeks van duurzaamheidsdoelstellingen op ieder van de 3 P's te realiseren (People, Planet en Profit).

TELOS maakt daarbij gebruik van de volgende meetpunten:

Sociaal-cultureel kapitaal (People)	Ecologisch kapitaal (Planet)	Economisch kapitaal (Profit)
Maatschappelijke participatie	Bodem	Arbeid
Politieke participatie	Water	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Economische participatie	Lucht	Concurrentievermogen
Kunst en cultuur	Externe veiligheid en handhaving	Kennis
Gezondheidszorg	Natuur en landschap	Infrastructuur en bereikbaarheid
Gezonde levensstijl	Energie	
Veiligheid	Afval en grondstoffen	
Onderwijs		
Woonomgeving		
Wonen		

In de Nationale Monitor Duurzame Gemeenten 2020 geeft TELOS een inzicht in de stand van zaken op duurzaamheidsgebied van alle Nederlandse gemeenten. Op basis van een bepaald puntensysteem wordt een ranglijst samengesteld. Daaruit blijkt, dat Utrecht

(2019:Wageningen) de meest duurzame gemeente van Nederland is, gevolgd door Wageningen (2019:Noordenveld) en Ouder-Amstel (2019:Houten) Veldhoven staat met een 121^e plaats (2019:140^e plaats) in de middenmoot.

Vergelijking met de overige gemeenten in Zuidoost Brabant levert het volgende beeld op:

Gemeente	Ranking 2019 Totaal	Ranking 2020 Totaal	Ranking 2020 Soc.Cult. (People)	Ranking 2020 Ecologisch (Planet)	Ranking 2020 Economisch (Profit)
Heeze-Leende	16	17	55	57	76
Waalre	22	37	21	41	219
Bergeijk	36	49	88	13	261
Eersel	77	43	12	69	218
Bladel	90	34	76	124	38
Best	130	89	60	252	40
Veldhoven	140	121	167	251	24
Oirschot	141	128	59	107	273
Reusel – de Mierden	144	48	48	20	253
Valkenswaard	153	86	163	48	166
Eindhoven	165	127	294	203	8
Geldrop-Mierlo	173	156	141	271	49
Gemert-Bakel	177	195	150	267	72
Son en Breugel	192	165	117	303	52
Laarbeek	201	196	61	329	120
Cranendonck	240	209	151	253	190
Deurne	248	255	118	224	325
Someren	277	210	82	299	206
Asten	314	289	73	351	126
Helmond	343	340	340	306	247

Ook regionaal is Veldhoven dus een wat betere middenmoter. Daarbij wordt overigens wel aangetekend, dat deze ranking wordt bereikt door de zeer goede score voor het economisch kapitaal (Profit). Op ecologisch terrein (Planet) is de score van Veldhoven matig.

Eenzelfde beeld, zoals hiervoor geschetst komt ook naar voren uit de zogenaamde gemeentelijke duurzaamheidsindex. Deze index is opgebouwd uit 3 dimensies (mens/maatschappij, milieu/energie en economie). Deze zijn uitgewerkt in 24 indicatoren. Op basis daarvan scoort Veldhoven in 2020 op een schaal van 0 tot 10: 6,1 versus 5,8 als Nederlands gemiddelde.

1.3 Bevindingen beleidskaders

Milieubeleidsplan

Het duurzaamheidsbeleid van Veldhoven vindt zijn basis vooral in het Milieubeleidsplan. Het milieubeleidsplan kende een looptijd van 2010 tot 2014 en werd door de raad verlengd tot 2016. Tot 2016 is er (twee)jaarlijks een Milieu Uitvoeringsprogramma opgesteld, uitgevoerd en geëvalueerd, gebaseerd op het lopende milieubeleidsplan.

Na de evaluatie van het milieubeleidsplan heeft de raad besloten om in plaats van een nieuw milieubeleidsplan een beleidsvisie leefomgevingskwaliteit (milieu, duurzaamheid) op te stellen en een koppeling te maken naar de Omgevingswet. Dit kan door thema's als water, klimaatadaptatie en gezondheid mee te nemen en uit te gaan van de volle breedte van duurzaamheid op gebied van people, planet en profit.

De beleidsvisie leefomgevingskwaliteit was gepland voor het tweede kwartaal van 2017. Maar de verbreding van het milieubeleid naar leefomgevingsbeleid zou betekenen dat er al een groot deel van de Omgevingsvisie wordt gemaakt, zoals die in het kader van de Omgevingswet is bedoeld. Omdat begin 2018 zou worden gestart met de voorbereiding van het opstellen van een Omgevingsvisie heeft het college besloten om zo kort daarvoor geen beleidsvisie leefomgevingskwaliteit te maken.

Samen op weg naar een duurzaam Veldhoven

Onder de slogan "Samen op weg naar een duurzaam Veldhoven" is op 20 augustus 2013 de nota "Klimaatbeleid Veldhoven 2.0, Lokaal klimaatbeleid 2013-2015" door het college vastgesteld.

Uitgangspunt van deze nota is een duurzaam Veldhoven in 2030. Daarin zijn de volgende ambities vastgelegd:

Uit de Landelijk Klimaatagenda 2011-2014 'Werk maken van klimaat' kiest Veldhoven voor de komende jaren de volgende speerpunten als prioriteit:

- bestaande woningen en gebouwen energiezuiniger maken;
- lokale duurzame economie.

Daarnaast besteedt Veldhoven binnen het bestaande beleid ook aandacht aan de speerpunten:

- naar energie-neutrale nieuwbouw;
- groen gas en elektrisch vervoer;
- energiebesparing bedrijven via handhaving;
- lokale duurzame energieproductie; en
- transitie naar de klimaat-neutrale stad en regio.

Daartoe zijn de volgende doelstellingen voor Veldhoven geconcretiseerd:

- Tussenstreven: reductie van 20% CO₂-uitstoot in 2020 ten opzichte van 2008.
- 2013-2015: realiseren van de beperking van de CO₂- uitstoot binnen de gemeente Veldhoven met 2% per jaar ten opzichte van 2008.

- Actieve inzet om duurzame energie op te wekken binnen Veldhoven, dan wel initiatieven hiertoe te ondersteunen.
- Realiseren van een besparing op het gemeentelijke energieverbruik van 2% per jaar ten opzichte van 2012.
- De gemeente koopt voor het eigen energieverbruik groen in en wekt zelf stroom op met zonnepanelen.

De nota is sinds 2013 niet geactualiseerd. Ook heeft er geen doorvertaling plaatsgevonden naar uitvoeringsprogramma's. De weg naar de uitvoering van de gestelde doelen en prioriteiten is daarmee moeilijk volgbaar. Daarop bestaat nauwelijks zicht. Aangegeven werd dat de aanleiding om een programma op te stellen c.q. te actualiseren verviel omdat er van het rijk geen nieuw beleid kwam op dit gebied.

Inmiddels zijn ruim 7 jaar verstreken sedert het vaststellen van deze nota. Sindsdien zijn diverse beleidsnota's, intentieverklaringen of beleidsafspraken gemaakt. Deze zijn hierna opgenomen.

Aansluiting bij Global Goals

Het college van burgemeester en wethouders heeft bij besluit van 18 juli 2017 besloten om Veldhoven aan te sluiten bij de Global Goals van de Verenigde Naties. Door de Verenigde Naties (VN) zijn voor de periode 2000 - 2015 acht Millenniumdoelen vastgesteld, gericht op armoedebestrijding in ontwikkelingslanden. In 2009 heeft Veldhoven zich al aangemeld als Millenniumgemeente. In 2015 hebben de Verenigde Naties nieuwe doelen vastgesteld, de zogenaamde '17 Global Goals for Sustainable Development'. De 17 thema's zijn:

1. Einde aan de armoede;
2. Einde aan honger, zorgen voor voedselzekerheid en betere voeding (waaronder ook het bevorderen van duurzame voedselproductiesystemen);
3. Gezonde levens: bevorderen welzijn van mensen van alle leeftijden;
4. Goed en inclusief onderwijs en levenslang leren;
5. Bevorderen gendergelijkheid;
6. Beschikbaarheid en duurzaam beheer van water en sanitaire voorzieningen;
7. Betaalbare, betrouwbare en duurzame energie voor iedereen;
8. Duurzame, inclusieve en bestendige economische groei en volledige en productieve werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen;
9. Hoogwaardige, duurzame en inclusieve infrastructuur, industrie en innovatie;
10. Ongelijkheid in en tussen landen beperken;
11. Steden en dorpen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam (waaronder universele toegang tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisvoorzieningen en het beschermen en versterken van cultureel erfgoed);
12. Verduurzamen van consumptie- en productiepatronen;
13. Bestrijden van klimaatverandering en de effecten ervan;
14. Beschermen van oceanen en zeeën;
15. Bescherming, herstel en duurzaam gebruik van ecosystemen;
16. Vreedzame en rechtvaardige samenleving voor iedereen en effectieve, verantwoordelijke en inclusieve instellingen op alle niveaus;
17. Versterken van middelen voor de implementatie en revitalisatie van het mondiale samenwerkingsverband voor duurzame ontwikkeling (waaronder de coherentie van beleid voor duurzame ontwikkeling verbeteren en meetinstrumenten voor de voortgang van duurzame ontwikkeling creëren)

Deze 17 doelen zijn verder vertaald in 169 subdoelen. Een deel van deze doelen heeft betrekking op duurzaamheid en zijn in het kader van dit rekenkameronderzoek van belang. Deze dienen richting te geven aan het duurzaamheidsbeleid van Veldhoven. Middels een informatienota is de gemeenteraad over deze besluitvorming geïnformeerd.

Deze doelen hebben echter een zodanige abstractheid, dat deze weinig richting (kunnen) geven aan gemeentelijk beleid op duurzaamheidsgebied. Het moet dan ook vooral gezien worden als een intentieverklaring, dat de gemeente actief en serieus met duurzaamheidsbeleid bezig is.

Coalitieprogramma 2018 – 2022 en begrotingen 2019 en 2020

In het Coalitieprogramma 2018 – 2022 is met betrekking tot het thema Duurzaamheid, het volgende opgenomen:

"In Veldhoven is aandacht voor verbetering van duurzaamheid. We willen onze ecologische voetafdruk graag verkleinen. Dit thema is verankerd in alle beleidsnotities en is onderwerp van bewustwordingscampagnes richting bedrijfsleven en inwoners. De gemeente stimuleert duurzame energie, zoals zonnecellen, door regels weg te nemen en informatie te verstrekken, niet door het geven van subsidies.

De gemeente zelf is natuurlijk een rolmodel en zorgt voor een stevig duurzaamheidsniveau bij gemeentelijke gebouwen en organisaties. Ook bij nieuwbouw vormt dit een leidend thema. Regionaal vervult Veldhoven hierin zijn rol en onderstreept het Veldhovens bestuur het belang van duurzaamheid.

- Aandacht voor een regionale duurzaamheidsagenda in het Stedelijk Gebied;
- Realisatie circulair bedrijventerrein op Habraken;
- Er komt meer aandacht voor het thema energietransitie;
- Huidig laadpalenbeleid voor elektrische auto's in openbaar gebied wordt onder de loep genomen;

- *Nul-op-de-meter en gasloos bouwen worden basisuitgangspunten bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.*

Naast de specifiek benoemde onderwerpen blijkt dat de gemeente via de verschillende beleidssectoren het duurzaamheidsbeleid wil vormgeven. Op welke wijze dat moet gebeuren, is niet uitgewerkt.

In de Programmabegrotingen 2019 en 2020 is geen specifiek programma over duurzaamheid opgenomen.

Wel worden in andere paragrafen intenties en acties over duurzaamheid benoemd zoals: circulaire bedrijvigheid, reductie huishoudelijk afval, laadpalenbeleid, Regionale en Veldhovens Energiestrategie en verduurzaming woningvoorraad.

Regionale energietransitie.

Een belangrijk item binnen het thema duurzaamheid is de energietransitie. Veldhoven maakt deel uit van de energieregio Metropoolregio Eindhoven (MRE). Op 27 mei jl. is het concept van de Regionale Energiestrategie (RES) vrijgegeven. Dit bevat voorlopige afspraken binnen de regio over grootschalige opwekking van duurzame energie, besparing en duurzame warmte.

Onderdeel van deze afspraken zijn de leidende principes, die in 2019 in een startnotitie door de raad zijn vastgesteld. Deze principes zijn

1. *De Regionale Energiestrategie:*
 - a. *voldoet aan de landelijke gestelde eisen en geeft invulling aan het verplichte overleg tussen de genoemde overheden: provincie - gemeenten - waterschappen.*
 - b. *geeft invulling aan de gestelde opgaven zowel in besparing als opwekking ('trias energetica').*
2. *De Regionale Energiestrategie voldoet aan de beleidsuitgangspunten van de provincie Noord-Brabant (Brabantse Omgevingsvisie) (zie bijlage 3).*
3. *De opgaven zijn regionaal geformuleerd en worden door de 21 gemeenten als zodanig gezamenlijk opgepakt, verdeeld en ingevuld. Iedere gemeente is verantwoordelijk voor een deel van de opgave, maar gaat zélf over invulling en realisatie van de uitvoeringsagenda, binnen de afgesproken kaders ('verbondenheid in vrijheid').*
4. *De RES biedt een strategische visie: hoe faseren wij bijvoorbeeld in de komende 11 jaar? En welke keuzes maken wij nu en welke straks? We maken een strategie voor de lange termijn, zodat de netbeheerders zich nu al kunnen voorbereiden op de verwachte behoefte in 2030 en later.*
5. *De gemeenten in de Metropoolregio Eindhoven nemen de regie in de realisatie van de energietransitie en laten deze niet (meer) geheel aan de markt over.*
6. *De energietransitie is een grote maatschappelijke investering met enorme impact op de levens van onze burgers en op onze leefomgeving. De opbrengsten, in duurzame energie en/of geld, van investeringen dienen zoveel mogelijk ten goede te komen aan de gemeenten en haar inwoners en bedrijven.*
7. *De mogelijkheden en kansen voor de gebouwde omgeving en grootschalige opwek verschillen per gemeente. Onder het gezamenlijk bod liggen onderlinge afspraken tussen de 21 gemeenten over de verdeling van die gezamenlijk opgave - afspraken over wederkerigheid, compensatie etc. Elke gemeenteraad committeert zich aan het proces om te komen tot een breed gedragen RES. Een eerlijke, realistische en duidelijke verdeelsleutel van de lusten en de lasten van de energietransitie dient te worden opgesteld. Het gaat om grote investeringen en maatregelen met een grote maatschappelijke en ruimtelijke impact. De verdeelsleutel kan een bredere insteek en scope hebben dan alleen energie en financiën.*
8. *De opgave van de energietransitie wordt gezien als onvermijdelijk, maar kan ook economische kansen bieden voor de regio (investeringen en werkgelegenheid).*

De bestuurlijke besluitvorming vindt plaats in het portefeuillehouderoverleg en de stuurgroep. In het portefeuillehouderoverleg zijn wethouders van alle MRE-gemeenten vertegenwoordigd. Vanuit Veldhoven is dit wethouder Rooijackers.

In de stuurgroep zit naast de verantwoordelijke portefeuillehouders van Eindhoven en Helmond een vertegenwoordiger vanuit de wethouders van de 4 subregio's. Ter voorbereiding op de stuurgroep overleggen vindt er subregionaal overleg met de bestuurders plaats. In 2021 vindt de vaststelling van de RES plaats in de gemeenteraden.

Startnotitie Veldhovense energietransitie.

Deze startnotitie is vastgesteld in de vergadering van het college van 16 juni 2020. In het onderzoek dat ten grondslag ligt aan deze startnotitie is gekeken op welke manier Veldhoven kan bijdragen aan de nationale klimaatdoelstellingen. De startnotitie energietransitie geeft daarmee inzicht in de opgave en de mogelijkheden binnen de transitie naar duurzame energie in de gemeente Veldhoven.

Om meer gevoel te krijgen waar Veldhoven zich bevindt in de energietransitie is een vergelijking gemaakt van de huidige situatie in Veldhoven met de andere gemeenten uit de Metropoolregio Eindhoven. Uit deze vergelijking wordt duidelijk dat Veldhoven, maar ook vergelijkbare gemeenten, met de huidige capaciteit van duurzame bronnen nog ver afstaan van de nationale en regionale klimaatdoelstellingen.

Aan de hand van drie verschillende toekomstscenario's is berekend hoe de toekomstige vraag en de toekomstige opwekking van duurzame energie er in Veldhoven in 2050 uit zou kunnen zien. Als eerste is gekeken hoe de energietransitie in Veldhoven eruit zou zien in 2050 in de situatie waarin geen aanvullende maatregelen worden genomen, het zogenaamde 'Business as usual' scenario. Er is ook gekeken wat er nodig is om in Veldhoven aan de nationale klimaatdoelstellingen te voldoen, in het scenario Veldhoven energieneutraal. Tot slot is in het scenario Veldhovens potentieel onderzocht wat de potentie is voor het opwekken van duurzame energie in Veldhoven op basis van de beschikbare ruimte. Hierbij is rekening gehouden met het feit dat het potentieel niet alleen bepaald wordt door fysieke ruimte maar afhankelijk is van vele factoren. De werkelijke potentie moeten blijken uit de praktijk.

Behandeling RES en VES in de beeldvormende raadsvergadering van 23 juni 2020.

Op 23 juni 2020 is de raad tijdens een beeldvormende vergadering geïnformeerd over de Regionale Energiestrategie (RES) van de MRE. In deze bijeenkomst heeft de raad input geleverd voor een RES 1.0.

Daarnaast is de raad in die bijeenkomst geïnformeerd over het proces van de Veldhovense energiestrategie en de resultaten van de verkenning, die is uitgevoerd naar de opgave van en de mogelijkheden voor de energietransitie in Veldhoven. In deze bijeenkomst zijn tal van vragen, opmerkingen en suggesties naar voren gekomen.

Procesvoorstel Transitievisie Warmte

In december 2020 heeft de gemeenteraad het procesvoorstel 'Transitievisie Warmte' vastgesteld. Hoofddoel van de Transitievisie Warmte is: Het bieden van een haalbare, gedragen en lokaal passende route naar een duurzaam verwarmde gebouwde omgeving in 2050.

Een route die duidelijkheid en handelingsperspectieven biedt aan alle betrokkenen (o.a. bewoners, corporaties, netbeheerders, bedrijven etc.) en bovendien een stevig kader

vormt voor de verdere uitvoering. Met het uitvoeren van de Transitievisie Warmte wordt beoogd een bijdrage te leveren aan de CO₂-reductie in de gemeente, en daarmee de klimaatdoelstellingen.

De Transitievisie Warmte dient de volgende subdoelen:

1. Het bieden van een tijdspad (heden – 2050) waarop we in onze gebouwde omgeving aan de slag gaan met alternatieven voor aardgas.
2. Waar de warmtetransitie reeds vóór 2030 plaatsvindt inzichtelijk maken welke alternatieve warmteoplossingen mogelijk zijn.
3. Aangeven welke slimme stappen er binnen de gemeente gezet kunnen worden om de warmtevraag zoveel mogelijk te beperken en daardoor onze CO₂-uitstoot terugdringen).
4. Inzicht bieden in de maatschappelijke kosten en baten van de alternatieve warmteoplossingen en in de integrale kosten voor de eindverbruikers hiervan.

Het procesvoorstel geeft aan op welke wijze de visie wordt opgebouwd en wie in welke rol wanneer daarbij worden betrokken.

Omgevingswet en milieu uitvoeringsprogramma's

De invoering van de Omgevingswet is ook van groot belang voor het duurzaamheidsbeleid. Deze invoering omvat tal van deelproducten zoals de omgevingsvisie en de omgevingsplannen.

In oktober 2020 is door de gemeenteraad de notitie 'strategische keuzes Omgevingsvisie' vastgesteld. Daarin zijn de resultaten van de zogenaamde denkfase opgenomen. Daarbij zijn drie kernopgaven geformuleerd:

1. Investeren in stedelijke en dorpse kwaliteiten;
2. Verder bouwen aan de innovatieve en bereikbare maakstad;
3. Werken aan een duurzame en gezonde leefomgeving.

Deze opgaven zijn omschreven in de Notitie Kernopgaven en in juli 2020 aan uw raad via een informatienota aangeboden. Met name de derde kernopgave gaat in belangrijke mate over de duurzame ontwikkeling van Veldhoven. Bij de uitwerking hiervan liggen dus kansen om onderdelen van het duurzaamheidsbeleid opnieuw te formuleren.

Met het vaststellen van de Crisis- en Herstelwet in 2013 was het vanuit de Wet Milieubeheer niet langer verplicht om een gemeentelijk milieuprogramma vast te stellen. Daarop is in Veldhoven besloten het opstellen van de indertijd bestaande uitvoeringsprogramma's milieu en leefbaarheid stop te zetten. In deze jaarlijkse programma's waren de activiteiten benoemd, die ondernomen werden om de milieu doelen dichterbij te brengen. Daarmee werden vooraf afwegingen gemaakt wat prioriteit heeft en waarop vooral werd ingezet. Daarmee werd ook zicht op de uitvoering van het beleid geboden.

Een optie die in de interviews werd genoemd was het opnemen van een duurzaamheidsprogramma in het Omgevingsprogramma. Echter, door de steeds verschuivende datum van de invoering van de Omgevingswet en door het vervallen van de uitvoeringsprogramma's milieu en leefbaarheid is feitelijk een beleidsmatig gat ontstaan. Een samenhangende afweging welke activiteiten worden ingezet om de duurzaamheidsdoelen te realiseren heeft afgelopen jaren dan ook niet meer plaatsgevonden. Het beleid heeft daarmee meer een ad-hoc karakter gekregen, waarbij verschillende activiteiten naast elkaar worden ondernomen zonder onderlinge afweging en zonder een duidelijke koppeling aan een gemeenschappelijke beleidskader.

Overige beleidsdocumenten en besluiten met een duurzaamheidsaspect.

Naast de hiervoor genoemde beleidsdocumenten is in tal van andere beleidsnota's de relatie met duurzaamheid benoemd. Gelet op het brede karakter van het begrip duurzaamheid liggen daarin ook uitdrukkelijk kansen. Op die wijze kan sectoraal beleid bijdragen aan de duurzaamheid in Veldhoven. In dit verband kan worden gewezen op de volgende documenten en besluiten.

Nota "Keuzes maken": Woonvisie 2016 en verder, (december 2016)

De **woonvisie** en de daaruit voortkomende prestatieafspraken. Hierin krijgt het duurzaam bouwen en verbouwen uitdrukkelijk aandacht in het thema duurzame woningvoorraad. Dit moet als volgt worden bereikt. Bij renovatie van bestaande woningen werken corporaties toe naar minimaal energielabel B. Voor het energieverbruik van nieuwbouwwoningen is het streven nul-op-de-meter waar mogelijk, dan wel woningen die gemakkelijk aan te passen zijn naar nul-op-de-meter. In 2050 zijn alle woningen die na 2016 in Veldhoven zijn gebouwd (aan te passen naar) een nul-op-de-meter woning.

De grootste uitdaging ligt bij de particuliere eigenaar, die overtuigd zal moeten worden om te investeren. Het werken aan bewustwording van de burger is een doorlopend proces dat begint met inzicht in het energieverbruik.

Wat betreft het thema *Klimaatbestendige stad* heeft de gemeente in het gemeentelijk rioleringsplan een planning aangegeven voor het vervangen van de huidige gemengde rioolstelsels door gescheiden rioolstelsels. Daar waar het riool wordt vervangen, wordt de openbare ruimte zo ingericht dat grote hoeveelheden water kunnen worden opgevangen. Aanwezige pleinen kunnen bijvoorbeeld worden heringericht zodat het plein een vijver wordt bij zware regenval. In de wijk waar de riolering wordt vervangen worden bewoners opgeroepen om ook het water van de daken van de huizen van de riolering af te koppelen. Waar mogelijk worden groene daken gerealiseerd, in nieuwbouw en in bestaande bouw. In de buitenruimte wordt gekozen voor zoveel mogelijk groen om voor koelte te zorgen in periodes van extreme temperaturen.

Ambitiedocument: "Blijvend mooi in Veldhoven" (vastgesteld 14-05-2019)

Dit ambitiedocument biedt de actuele handvatten om de Veldhovense ruimtelijke kwaliteit verder uit te bouwen. Middels 4 kernwaarden en 5 architectuurprincipes wordt hieraan richting gegeven.

De vier kernwaarden zijn:	De vijf architectuurprincipes zijn
• <i>Sterk stedelijke structuur;</i>	• <i>Relatie tussen bouwwerk en omgeving</i>
• <i>Blijvend herkenbare dorpsstructuren;</i>	• <i>Samenhang vormgeving, functie en constructie</i>
• <i>Zorgvuldig opgezette ontwikkelgebieden;</i>	• <i>Evenwicht tussen helderheid en complexiteit</i>
• <i>Aantrekkelijke woonwijken.</i>	• <i>Schaal en maatverhoudingen</i>
	• <i>Materiaal, textuur, kleur en licht</i>

In dit ambitiedocument is tevens een duurzaamheidsparagraaf opgenomen. Deze luidt als volgt:

'Bij de ontwikkeling van bouwplannen is de duurzaamheid daarvan een belangrijke factor; zowel bij gebouwen als bij de inrichting van de omgeving. We stimuleren initiatiefnemers in een vroegtijdig stadium duurzaamheidsmaatregelen een integraal onderdeel te laten uitmaken van het

architectonisch ontwerp. We bieden ruimte aan bouwplannen die duurzaamheid omarmen en er concreet vorm aan geven. De architectuurprincipes mogen nooit een beperking vormen voor het treffen van duurzaamheidsmaatregelen. Samen met de initiatiefnemer zorgen we ervoor dat deze op een passende manier geïntegreerd worden.'

Overige besluiten.

Naast de hiervoor genoemde meer beleidsmatige documenten, komt ook in andere besluiten en nota's duurzaamheidsaspecten aan de orde. Zonder uitputtend te willen zijn kunnen uit van het laatste anderhalf jaar de volgende voorbeelden worden genoemd:

- B&W 14-5-2019:

Motie over het maximaal benutten daken voor opwekking van zonne-energie en het verlengen van de salderingsregeling. Deze motie is door Veldhoven ingediend op het VNG-congres op 4 en 5 juni 2019.

- B&W 14-5-2019:

Invoeren van leningen voor woningeigenaren. Daarbij stelt het college aan de raad voor om € 2 mln. beschikbaar te stellen voor de invoering per 1 januari 2020 van de "stimuleringslening" ten behoeve van de aanpassing van koopwoningen in Veldhoven voor o.a. het verduurzamen van de woning en het saneren van asbestdaken. Op 23 juli 2019 is dit opnieuw in het college aan de orde geweest met de concrete verordeningen erbij. Op 28 november 2019 zijn nadere regels hierover door het college vastgesteld.

- B&W 21-5-2019:

Vaststelling van het raadsvoorstel Startnotitie Regionale Energiestrategie (RES).

- B&W 3-12-2019:

Actualiseren laadpalenbeleid. Met dit besluit zijn de beleidsregels voor laadinfrastructuur aangepast. Van een reactieve aanpak is overgestapt naar een proactieve aanpak van laadinfrastructuur. Daarnaast is besloten deel te nemen aan een aanbesteding voor op-laadpalen samen met de provincie en andere Brabantse en Limburgse gemeenten.

- B&W 17-12-2019:

Besluit om deel te nemen aan een innovatief regionaal meetnet lucht en geluid voor de periode van 5 jaar.

- B&W 24-12-2019:

Besluit om het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs voor te leggen aan de gemeenteraad. In het huisvestingsplan is ook gekeken naar het verduurzamen van de schoolgebouwen, met name op natuurlijke momenten.

- B&W 28-01-2020:

Besluit tot het verlenen van principemedewerking aan de realisatie van een ecodorp aan de Eindhovensebaan in de wijk Zilverackers.

- B&W 11-02-2020:

Aangaan van afspraken Ketenoevereenkomst Verpakkingen 2020-2029. Dit handelt met name over bronscheiden of nascheiden van PMD.

- B&W 10-3-2020:

Prestatieafspraken 2020 t/m 2024 woningbouw. Dit zijn de afspraken met de woningbouwcorporaties, waarbij duurzaamheid nadrukkelijk onderdeel uitmaakt van de afspraken.

- B&W 17-03-2020:

Aanpassen lokale voorlopige normen achtergrondwaarden PFAS houdende stoffen in grond en baggerspecie.

- Raad 13-10-2020:

Beeldvormende vergadering over afval (evaluatie en voorzet voor keuzenota)

Uit het voorafgaande komt een beeld naar voren van een groot aantal beleidsvoornemens en besluiten met duidelijke consequenties voor de duurzaamheid in Veldhoven. In dat opzicht is er in beleidsmatige zin actief gewerkt aan het thema. Tegelijk gaat het om een gefragmenteerd beeld. De samenhang, de volgorde en prioritering, de onderliggende afwegingen, de relatie met de duurzaamheidsdoelen zijn voor het totale pakket van beleidsinitiatieven niet zichtbaar.

1.4 Bevindingen over de duiding van de rollen bij het duurzaamheidsbeleid.

Rollen van de gemeente.

Uit de gesprekken is gebleken dat het college en de ambtelijke organisatie zich zeer wel bewust zijn van het feit dat dat de gemeente slechts een van de spelers is, die invloed heeft op de ontwikkelingen met betrekking tot duurzaamheid. Vele andere organisaties en groepen zoals rijk, provincie, bedrijven en inwoners, spelen hierin ook een grote rol. Zo worden veel aspecten van het duurzaamheidsbeleid bijvoorbeeld op landelijk niveau en middels internationale afspraken ingevuld. Tegelijk zullen inwoners en bedrijven via hun handelen een meer duurzame ontwikkeling daadwerkelijk mogelijk moeten maken. Dat wil echter niet zeggen, dat gemeenten niets zouden hoeven doen, integendeel zelfs. Dat laat onverlet dat ook de gemeente vele mogelijkheden heeft om invloed uit te oefenen op de duurzaamheid in Veldhoven.

Daarbij kan worden gedacht aan beïnvloeding via de volgende rollen:

- De gemeente is eigenaar van maatschappelijk vastgoed en beslissingsbevoegd over investeringen en beheer daarvan. Door die rol goed en actief in te vullen geeft de gemeente het goede voorbeeld en dat kan dienen als stimulans voor acties en projecten van burgers, bedrijven en instellingen;
- De gemeente is ook bevoegd gezag, daar waar het gaat om controleren en handhaving;
- De gemeente heeft ook een rol als aanjager. Als overheidsorgaan dat het dichtst bij de burgers staat, kan een gemeente een belangrijke rol vervullen in het bewustwordingsproces van haar burgers en daarbij een initiërende, stimulerende en aanjagende rol vervullen.

In de nota 'Klimaatbeleid Veldhoven 2.0, Lokaal klimaatbeleid 2013-2015' komt de rol van de gemeente en de verschillende partners ook expliciet aan de orde. Zo worden als mogelijke rollen van de gemeente genoemd:

- Goede voorbeeld geven;
- Andere partijen stimuleren;
 - Informeren en enthousiasmeren (gericht op 'weten' en 'willen');
 - Reguleren (gericht op 'moeten');
 - Faciliteren (gericht op 'kunnen').

Daarover wordt in de nota gesteld: *'Bij het invullen van de rollen wordt het streven van Veldhoven als regiegemeente niet uit het oog verloren. Burgers, bedrijven en*

kennisinstellingen moeten op de hoogte gebracht worden van de doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en vooral over de wijze waarop ze zelf hun steentje kunnen bijdragen.'

Daarbij worden verschillende stakeholders onderscheiden.

In het college en de ambtelijke organisatie behoort duurzaamheid tot de verantwoordelijkheid van elke portefeuillehouder en elk organisatieonderdeel. Wel is er een wethouder met de portefeuille duurzaamheid. De functie van een ambtelijke coördinator duurzaamheid bestaat in formele zin niet. Wel zijn er enkele functionarissen, die vanuit de inhoud van hun werk, daar materieel dicht tegen aan zitten. Een coördinerende verantwoordelijkheid is in formele zin evenwel niet bij hen gelegd.

In de gesprekken wordt aangegeven dat duurzaamheid 'tussen de oren' moeten komen zitten van elke bestuurder en elke medewerker. Een verantwoordelijkheid van allen heeft overigens ook gevaren in zich, namelijk dat niemand verantwoordelijk is. Bovendien is daarmee ook niet duidelijk hoe de afweging van de verschillende duurzaamheidsaspecten ten opzichte van elkaar plaatsvindt en welke prioriteit hebben. Ook de 'motor functie' om duurzaamheid te stimuleren is dan niet helder benoemd.

Rollen van betrokken partijen.

Bij het duurzaamheidsbeleid zijn, zoals hiervoor benoemd, veel partijen betrokken. Naast de interne partijen (raad, college, ambtelijke organisatie) kan daarbij gedacht worden aan woningcorporaties, onderwijsinstellingen, bedrijven, projectontwikkelaars, energiebedrijven, MRE, provincie, rijk, e.d. (externe partijen). Wanneer en hoe expliciet deze bij de uitvoering van duurzaamheidsbeleid zijn betrokken, is niet in zijn algemeenheid aan te geven.

In de nota 'Klimaatbeleid Veldhoven 2.0, Lokaal klimaatbeleid 2013-2015' wordt uitdrukkelijk ingegaan op de rollen van betrokken partijen. Bij de verschillende onderwerpen worden de belangrijkste stakeholders expliciet benoemd. Ook bij thematische nota's worden de doelgroepen expliciet in beeld gebracht. Voorbeelden hiervan zijn:

- In het werkprogramma Leefomgevingskwaliteit (milieu-uitvoeringsprogramma) waren de interne rollen expliciet benoemd, maar de bijdragen van partners heeft daarbij geen uitwerking gekregen. Inmiddels is dit programma overigens stopgezet.
- Vanuit het woonbeleid worden de woningbouwcorporaties duidelijk aangesproken op hun te leveren bijdragen (via de prestatieafspraken).
- In het kader van duurzame onderwijshuisvesting is actief samengewerkt met de scholen.
- Wat betreft de bedrijven is er een initiatief van het Veldhovens Ondernemers Contact, die op de Run aan de slag willen met verduurzaming en dan met name systeemgericht en minder ad hoc. De gemeente levert een bijdrage aan dit initiatief, waarin ook VNO-NCW participeert.
- Een zeer belangrijke rol wordt gespeeld door Veldhoven Duurzaam. Dit is een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid en bestaat uit een groep enthousiaste Veldhovense vrijwilligers, die kennis verzamelen over alles wat met energie te maken heeft in en rond de woning. Deze kennis wil men delen met bewoners van Veldhoven en om ze daardoor te helpen beslissingen te nemen bij het

verduurzamen van hun woning. Voor de gemeente vormt deze vereniging ook een belangrijke informatiebron en intermediair naar de inwoners in de verschillende wijken.

Tenslotte wordt in dit verband gewezen op de meer recente startnotities, bijvoorbeeld het procesvoorstel voor de Transitievisie Warmte of voor de Veldhovense Energietransitie. Hierin wordt duidelijk uitgewerkt wie er wanneer worden betrokken en wat hun rol is. De rollen in het proces worden op die wijze vooraf overdacht en vastgelegd in de besluitvorming.

1.5. Conclusies over de definitie, beleidskaders en rollen bij het duurzaamheidsbeleid.

Het voorafgaande overziende en kijkend naar de gehanteerde normen kunnen uit de beantwoording van de onderzoeksvragen 1, 2 en 3 de volgende conclusies worden getrokken:

- In Veldhoven is geen eenduidige omschrijving van duurzaamheid aanwezig. Daarmee is niet duidelijk wat er wel en wat er niet onder moet worden verstaan.
- In Veldhoven zijn tal van beleidsdocumenten aanwezig, die betrekking hebben op duurzaamheid. De samenhang daartussen is niet aangegeven en onduidelijk.
- Het Milieubeleidsplan 2010 vormt in feite de basis voor het duurzaamheidsbeleid. Dit plan is actief gemonitord tot en met 2014 en daarna via de jaarrekening. Daarnaast wordt in de nota 'Klimaatbeleid Veldhoven 2.0, Lokaal klimaatbeleid 2013-2015' mede richting gegeven aan het duurzaamheidsbeleid. Die nota is niet actief gemonitord noch geactualiseerd. Ook het manifest 'Global Goals' kan worden beschouwd als een abstracte koers voor duurzaamheid.
- Daaropvolgend zijn tal van beleidsnotities, startnotities en strategieën, die betrekking hebben op de duurzaamheidsaanpak in Veldhoven geformuleerd. De inhoudelijke relatie met het oorspronkelijke beleidskaders wordt daarbij niet expliciet gelegd. In die zin vormen deze latere nota's ook geen systematische uitwerking van het duurzaamheidskader, maar komen er naast te staan. Soms worden deze overigens ook ingegeven door externe ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld een vanuit het Rijk verplichte Regionale Energie Strategie. Het oorspronkelijk beleidskader is daarmee steeds meer op de achtergrond geraakt, temeer omdat ook geen actualisering heeft plaatsgevonden.
- In de nota 'Klimaatbeleid Veldhoven 2.0, Lokaal klimaatbeleid 2013-2015' zijn diverse doelen en speerpunten benoemd. Sommige in kwantitatieve, sommige in kwalitatieve zin. De relatie van deze doelen met latere beleidsdocumenten is niet expliciet gelegd. Daarmee bestaat er ook geen zicht op de samenhang tussen alle beleidsdoelen met betrekking tot duurzaamheid. Het gaat om een grote hoeveelheid gestapelde beleidsrichtingen, waarbij de onderlinge samenhang niet helder is. Het beleidsbeeld kan dan ook het best worden gekwalificeerd als fragmentarisch. Het vormt een spaghetti van doelen, speerpunten, acties, e.d..
- De rekenkamercommissie is zich er van bewust dat duurzaamheid heel breed en complex van karakter is en dat het heel veel beleidsvelden en spelers raakt. De vraag dient zich daarbij aan of de klassieke, traditionele beleidsbenadering voor het duurzaamheidsbeleid de meest geëigende benadering is. Daarmee wordt beoogd: opstellen van een doelenboom met benoeming van 'outcome', throughput

en output'. Het nut en de betekenis daarvan wordt beperkt geacht. Immers voor maatschappelijke effecten (outcome) als schonere lucht, schoner water, gezondere inwoners, e.d. is het niet vast te stellen of deze een gevolg zijn van gemeentelijk beleid. Zijn die ontwikkelingen ontstaan dankzij of ondanks het gemeentelijk beleid? Dat is niet aan te geven. Daarvoor zijn er veel te veel ontwikkelingen gaande, die ook invloed hebben op deze effecten. Bovendien is het zo, dat de gemeente slechts een van de spelers is die invloed heeft op deze ontwikkelingen. Bijvoorbeeld rijk, provincie, bedrijven en inwoners spelen hierin ook een grote rol. Juist de breedte van het begrip duurzaamheid werkt daarbij complicerend.

- De gemeente is zich ervan bewust dat ze slechts een van de spelers is om het duurzaamheidsbeleid handen en voeten te geven. Er wordt dan ook gerekend op de inzet van andere spelers. In beleidsnota's en startnotities wordt expliciet op de betekenis en de rollen van de verschillende spelers ingegaan.

2. BEVINDINGEN T.A.V. DE UITVOERING VAN HET DUURZAAMHEIDSBELEID.

Onderzoeksvragen:

- *Op welke wijze en in welke mate wordt in Veldhoven uitvoering en inhoud gegeven aan het duurzaamheidsbeleid?*
- *Welke interne en externe partijen zijn bij die uitvoering betrokken conform de vooraf gedefinieerde rollen?*

Normenkader:

- *In het verlengde van de doelen zijn uitvoeringsacties geformuleerd en deze worden ook daadwerkelijk gerealiseerd.*
- *De verschillende betrokken spelers kennen pakken hun rol en leveren conform hun bijdragen.*

2.1 Beleidsnota's en uitvoeringsprogramma's

Bij de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid wordt ook gezien of er een operationalisering van het beleid naar uitvoerings- en actieprogramma's heeft plaatsgevonden. In dat verband wordt vooral bedoeld op het milieubeleidsplan en de nota 'Klimaatbeleid Veldhoven 2.0, Lokaal klimaatbeleid 2013-2015'.

Na evaluatie van het milieubeleidsplan is besloten geen nieuw plan op te stellen maar een beleidsvisie leefomgevingskwaliteit. Dit zou echter betekenen, dat al een groot deel van de Omgevingsvisie zou worden gemaakt. Omdat begin 2018 zou worden gestart met de voorbereiding van het opstellen van een Omgevingsvisie heeft het college besloten om zo kort daarvoor géén beleidsvisie leefomgevingskwaliteit te maken. In plaats daarvan heeft het college op 26-09-2017 het Werkprogramma Leefomgevingskwaliteit 2017-2019 vastgesteld. De focus in dit werkprogramma ligt op de verdere integratie van het duurzaamheidsbeleid in de overige beleidsvelden van de gemeente.

Het Werkprogramma Leefomgevingskwaliteit begint met een schets van de opgave die er ligt voor behoud en verbetering van een goede leefomgevingskwaliteit met de belangrijkste nieuwe ontwikkelingen en trends in hoofdstuk 2. Dit is een soort menukaart voor de verdere integratie van duurzaamheid in andere beleidsvelden. Het Werkprogramma Leefomgevingskwaliteit bestaat verder uit de volgende vijf thema's, die in hoofdstuk 3 tot en met 7 worden toegelicht:

- Duurzame ruimtelijke ontwikkeling;
- Energie;
- Bewustwording;
- Materialentransitie;
- Wettelijke taken

Per thema zijn de ambities, de koers en een activiteitenoverzicht opgenomen. Streven is om meer regie te gaan voeren en partijen in de samenleving te stimuleren om meer de eigen verantwoordelijkheid te nemen. Per activiteit is dan ook aangegeven welke rol de gemeente op zich neemt.

Bij het vaststellen van de begroting 2018 heeft de raad besloten om het milieu-uitvoeringsprogramma (lees: Werkprogramma Leefbaarheid) niet uit te voeren. Omdat het programma is wegbezuinigd - inclusief de daarbij behorende uitvoeringscapaciteit - is er geen evaluatie meer opgesteld.

De beleidsnota 'Klimaatbeleid Veldhoven 2.0, Lokaal klimaatbeleid 2013-2015' is in paragraaf 1.2 al toegelicht. Deze nota heeft echter geen systematische doorvertalingen gekregen naar uitvoeringsprogramma's. Ook kent deze nota geen koppeling met de hiervoor benoemde milieu uitvoeringsprogramma's of andere beleidsnotities, die later zijn verschenen.

Uit het voorafgaande kan worden opgemaakt dat er geen systematische operationalisering van het beleid in uitvoeringsprogramma's heeft plaatsgevonden. De beleidsnota 'Klimaatbeleid Veldhoven 2.0, Lokaal klimaatbeleid 2013-2015' is namelijk niet uitgewerkt in een dergelijk programma en het indertijd bestaande uitvoeringsprogramma milieu en werkprogramma Leefkwaliteit zijn afgeschaft, met verwijzing naar de op komst zijnde Omgevingswet. Deze wet is echter nog steeds niet ingevoerd. Daarmee is het zicht op de uit te voeren acties om de duurzaamheidsdoelen te realiseren ernstig vertroebeld.

2.2 Veldhoven Duurzaam

Bij de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid wordt een belangrijke rol ingenomen door 'Veldhoven Duurzaam'. Het is een onafhankelijke vereniging die bewoners ondersteunt bij het verkennen en de uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen. Zo bereiden ze bewoners voor op een bezoek van de installateur en bij het beoordelen van een offerte. Door het inmiddels enorme aanbod aan energie besparende maatregelen zien bewoners vaak door de bomen het bos niet meer. Veldhoven Duurzaam helpt daarbij om die keuzes te maken die het beste passen bij de betreffende woning en de bewoners.

Veldhoven Duurzaam is laagdrempelig en komt bij veel Veldhovense gezinnen achter de voordeur. Met deze individuele benadering worden veel huishoudens bereikt en dat draagt in aanzienlijke mate bij aan de bewustwording en draagvlak bij de Veldhovense inwoners.

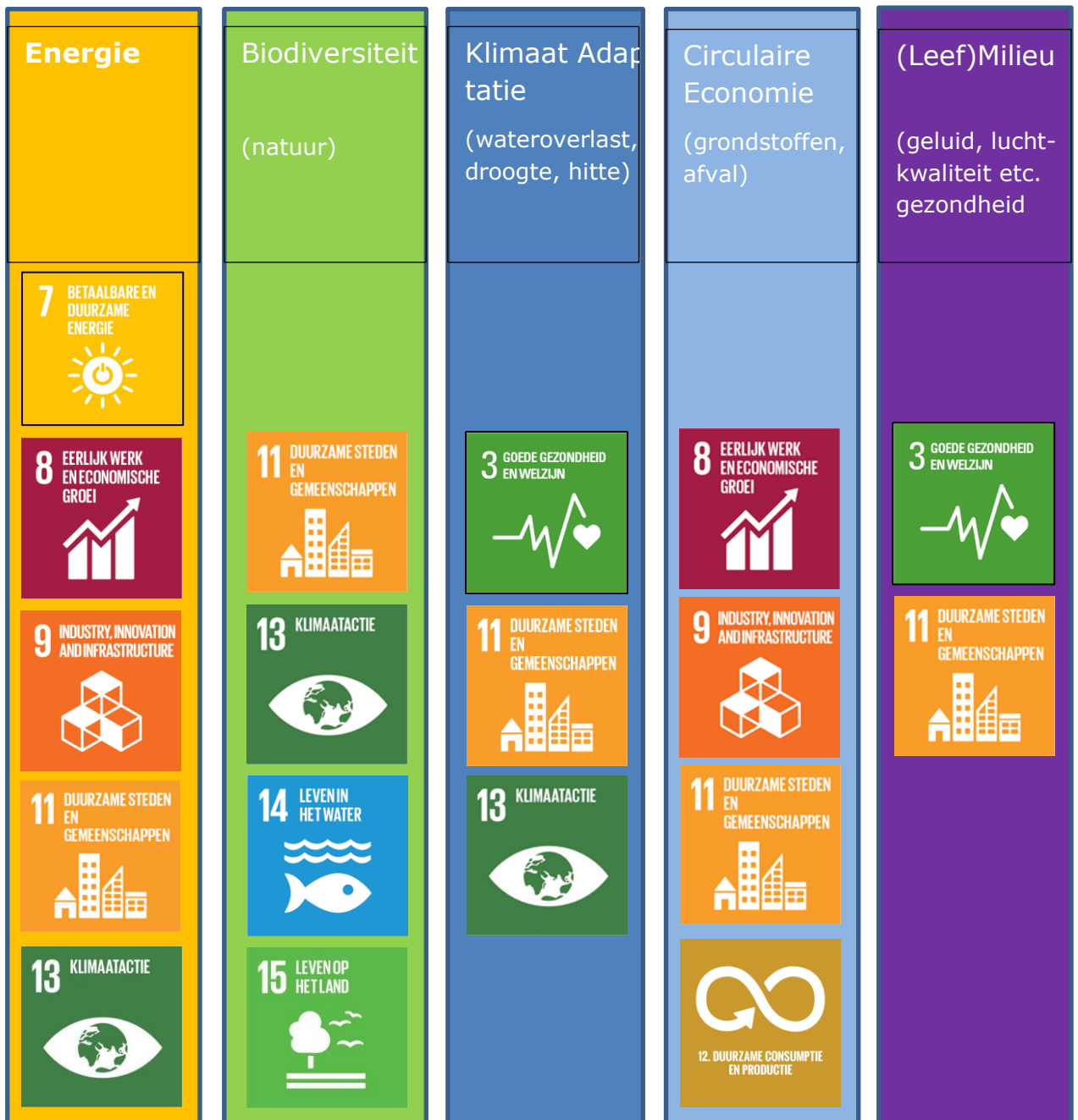
Naast deze individuele advisering en ondersteuning is de vereniging ook vaak gesprekspartner voor de gemeente bij duurzaamheidsprojecten. Deze rol is niet formeel vastgelegd maar overleg vindt vooral op informele basis plaats. Men zoekt elkaar informeel op. Er bestaat een intensieve samenwerking en de vereniging geeft aan een goede relatie te hebben met de gemeente.

Door hun bereik naar de inwoners en de praktische aanpak speelt Veldhoven Duurzaam een stimulerende en krachtige rol bij de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid.

2.3 Activiteiten op het gebied van duurzaamheid

Zoals in paragraaf 2.1 aangegeven is er geen sprake van een uitvoeringsprogramma duurzaamheid. Dit houdt echter niet in dat er geen duurzaamheidsactiviteiten plaatsvinden, integendeel zelfs. In onderstaande schema's, die vanuit de ambtelijke organisatie zijn aangereikt, wordt een beeld geschetst van de activiteiten in de afgelopen jaren en de activiteiten, die voor de komende jaren op het programma staan. Overigens werd daarbij wel aangegeven dat deze overzichten niet 100% volledig zijn.

De activiteiten zijn ingedeeld naar vijf hoofdgroepen, waarin de voor de vijf duurzaamheidspijlers relevante Global Goals een plaats hebben gekregen.

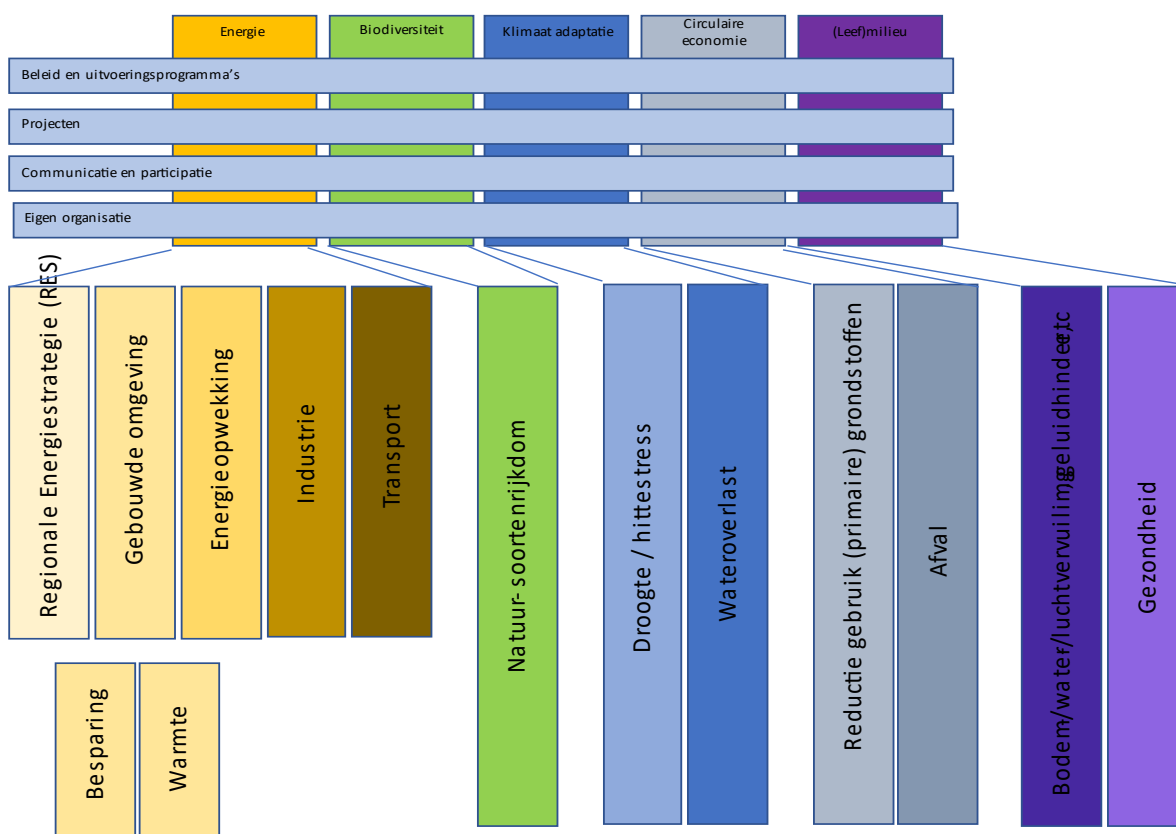

Binnen deze thema's onderscheidt Veldhoven de volgende onderdelen:

- Beleid en uitvoeringsprogramma's
- Projecten
- Communicatie en participatie
- Eigen organisatie

Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Onderverdeling thema's naar onderwerp

In de volgende tabellen worden per thema de actie/activiteiten weergegeven, voorafgegaan door een overzicht van de thema overkoepelende activiteiten

Thema overkoepelende activiteiten

Thema Energie

Regionale Energiestrategie (RES)	Gebouwde omgeving	Energieopwekking	Industrie	Transport
Beleid en uitvoeringsprogramma's	<ul style="list-style-type: none"> Concept RES (2020) RES 1.0 (2020) Transitievisie warmte incl. uitvoeringsprogramma (2021) Wijkuitvoeringsplannen (2022 -) 	<ul style="list-style-type: none"> Startnotitie Energietransitie Veldhoven (2020) Beleids- en afwegingskader zon- en windenergie (2021) 		<ul style="list-style-type: none"> Laadpalenbeleidsplan (2019) Aanbesteding plaatsing laadpalen (2020)
Projecten	<ul style="list-style-type: none"> Pilot verduurzamen met bewoners 't Look, Cobbeek, Heikant Oost (2021) Wijkproject ontzorging bewoners bij verduurzamen (2021-2023) Greendeal zorginstellingen (2021- 2024) 		<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar collectieve verduurzamingsmaatregelen De Run i.s.m. VOC en VNO-NCW (2021) 	<ul style="list-style-type: none"> Proactieve plaatsing laadpalen (2021-2024)
Communicatie en participatie	<ul style="list-style-type: none"> Stimuleringslening/- regeling verduurzamen Activiteiten gericht op energiebesparing door bewoners (2020 – 2022) ikv landelijke Regeling Energiebesparing (RRE & RREW) Samenwerking met Veldhoven Duurzaam 			
Eigen organisatie	<ul style="list-style-type: none"> Integraal huisvestingsplan Onderwijs (2020) incl. verduurzaming Beheerplan maatschappelijk vastgoed (2021) 			

Thema Biodiversiteit (natuur)

Natuur			
Beleid en uitvoeringsprogramma's	<ul style="list-style-type: none"> Groenbeheerplan (2020) Omvormingsplannen bestaand groen (2021 – 2024) Bermbeheerplan Actualisatie landschap - en natuurbeleid, Groenbeleid, Bomenbeleid, Speelpleinbeleid (?) 		
Projecten	<table border="1"> <tr> <td> Binnen bebouwde kom <ul style="list-style-type: none"> Groen blauwe zone tussen Look en Heikant/ Berkt Noord en zuidentree (2021) Rotonde 100 jaar Veldhoven (2021) Groen schoolplein, tijdelijke school Huysackers (2021) Tiny Forest in landschap bij school Huysackers (wrsl. 2021-2022: i.s.m. IVN) Vervanging stormbomen door klimaatbestendige en insectvriendelijke bomen (2021) </td> <td> Buiten bebouwde kom <ul style="list-style-type: none"> Aanleg landschap Zilverackers (basis Landschapsplan Zilverackers): uitvoering 2021 -... (afhankelijk van woningbouw Zilverackers) Poelenloop: aanleg natuur en robuust watersysteem (2021) Vernatting natuurgebied Klein Goor: meegenomen in project Kempenbaan west (2021 -2022) Wandelpaden met ecologische randen Hoogackers (2021 -2022) Natuurcompensatie Kempenbaan: percelen bij Groot Goor en Gender (2021 – 2022) Aanleg bos/ natuur 3 percelen in omgeving Groot Goor en Vlasroot (2021 -2022) Aanleg en beheer akkerranden en vogelakkers Begrazingsproject HSL, omvorming naar heide (2021) Revitalisering bossen Half Mijl (2021 -2022) Omvormen bos en herstellen houtwallen (2021 -2022) </td> </tr> </table>	Binnen bebouwde kom <ul style="list-style-type: none"> Groen blauwe zone tussen Look en Heikant/ Berkt Noord en zuidentree (2021) Rotonde 100 jaar Veldhoven (2021) Groen schoolplein, tijdelijke school Huysackers (2021) Tiny Forest in landschap bij school Huysackers (wrsl. 2021-2022: i.s.m. IVN) Vervanging stormbomen door klimaatbestendige en insectvriendelijke bomen (2021) 	Buiten bebouwde kom <ul style="list-style-type: none"> Aanleg landschap Zilverackers (basis Landschapsplan Zilverackers): uitvoering 2021 -... (afhankelijk van woningbouw Zilverackers) Poelenloop: aanleg natuur en robuust watersysteem (2021) Vernatting natuurgebied Klein Goor: meegenomen in project Kempenbaan west (2021 -2022) Wandelpaden met ecologische randen Hoogackers (2021 -2022) Natuurcompensatie Kempenbaan: percelen bij Groot Goor en Gender (2021 – 2022) Aanleg bos/ natuur 3 percelen in omgeving Groot Goor en Vlasroot (2021 -2022) Aanleg en beheer akkerranden en vogelakkers Begrazingsproject HSL, omvorming naar heide (2021) Revitalisering bossen Half Mijl (2021 -2022) Omvormen bos en herstellen houtwallen (2021 -2022)
Binnen bebouwde kom <ul style="list-style-type: none"> Groen blauwe zone tussen Look en Heikant/ Berkt Noord en zuidentree (2021) Rotonde 100 jaar Veldhoven (2021) Groen schoolplein, tijdelijke school Huysackers (2021) Tiny Forest in landschap bij school Huysackers (wrsl. 2021-2022: i.s.m. IVN) Vervanging stormbomen door klimaatbestendige en insectvriendelijke bomen (2021) 	Buiten bebouwde kom <ul style="list-style-type: none"> Aanleg landschap Zilverackers (basis Landschapsplan Zilverackers): uitvoering 2021 -... (afhankelijk van woningbouw Zilverackers) Poelenloop: aanleg natuur en robuust watersysteem (2021) Vernatting natuurgebied Klein Goor: meegenomen in project Kempenbaan west (2021 -2022) Wandelpaden met ecologische randen Hoogackers (2021 -2022) Natuurcompensatie Kempenbaan: percelen bij Groot Goor en Gender (2021 – 2022) Aanleg bos/ natuur 3 percelen in omgeving Groot Goor en Vlasroot (2021 -2022) Aanleg en beheer akkerranden en vogelakkers Begrazingsproject HSL, omvorming naar heide (2021) Revitalisering bossen Half Mijl (2021 -2022) Omvormen bos en herstellen houtwallen (2021 -2022) 		
Communicatie en participatie	<ul style="list-style-type: none"> Samenwerking met IVN, Vogelwerkgroep De Kempen, Bijenhoudersvereniging St Ambrosius 		
Eigen organisatie			

Thema Klimaatadaptatie

	Droogte	Wateroverlast	Hitte
Beleid en uitvoeringsprogramma's	Stresstesten (2020) – Risicodialoog (2021) -		
		Systeemoverzicht Stedelijk Water (2022)	
		Hemelwaterplan (2021)	
Projecten	Groen blauwe zone (2021)		
	Onderzoek hemelwaterstructuren (2021)		
	Riolvervanging (reconstructie) deel Meerveldhoven (2023 -2024) De Dreef (2022)		
Communicatie en participatie	Bewonersactiviteiten i.k.v. operatie Steenbreek (2021)		
Eigen organisatie			

Thema Circulaire economie

	Reductie gebruik (primaire) grondstoffen	Afval
Beleid en uitvoeringsprogramma's	Onderzoek circulaire bedrijvigheid Habraken (2021)	Evaluatie afvalbeleid en herformulering beleid (2021)
		Onderzoek 1. nascheiding PMD (2021), 2. bijplaatsing afval bij containers, 3. ja/ja sticker (2021)
Projecten	Campagne ja/nee sticker (2021)	Campagne voorkomen bijplaatsen afval bij containers (2021)
	Ontwikkeling circulair bedrijventerrein Habraken (2021 -)	
	Onderzoek naar collectieve verduurzamingsmaatregelen De Run i.s.m. VOC en VNO-NCW (2021)	
Communicatie en participatie		Opstellen en uitvoeren communicatieplan afval (2021)
Eigen organisatie		

Thema Leefmilieu

	Milieuverontreiniging/ander	Gezondheid
Beleid en uitvoeringsprogramma's		
Projecten		
Communicatie en participatie		
Eigen organisatie		

Bovenstaande overzichten, helaas niet compleet, laten zien aan welke projecten en activiteiten wordt gewerkt dan wel op stapel staan. De overzichten zijn niet alleen onvolledig ingevuld, maar ook ontbreken nog andere aspecten van duurzaamheid. Bij een ruime interpretatie van duurzaamheidsactiviteiten kan daarbij ook een relatie worden gelegd met andere beleidsvelden en thema's, die de Veldhovense duurzaamheid ook beïnvloeden zoals verkeer en vervoer, maatschappelijke participatie en sociale inclusie, Veldhoven beweegt, lokaal gezondheidsbeleid, e.d.

Op dit moment ontbreekt dat complete beeld van de uitvoeringsactiviteiten en ook zijn er geen afspraken gemaakt welke activiteiten onder de vlag van duurzaamheid worden meegenomen en welke via andere beleidssectoren vorm krijgen.

Overigens zou het voorafgaande overzicht van activiteiten kunnen dienen als een aanzet voor een duurzaamheidsagenda, waarin dat complete zicht wel wordt geboden. Daarmee ontstaat een beter zicht op de activiteiten, waarmee men gemeente breed mee bezig is. Een dergelijke agenda heeft bovendien als voordeel:

- Er kan een betere afweging en prioritering plaatsvinden;
- Een dergelijk programma kan worden gebruikt ter inspiratie en stimulering;
- Het kan een 'etalage' vormen van acties, waar de gemeente op het gebied van duurzaamheid mee bezig is;
- Het vormt een basis voor verantwoording van bereikte resultaten.

2.4 Conclusies over de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid

Het voorafgaande overziende en kijkend naar de gehanteerde normen kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De doelen van het Veldhovens duurzaamheidsbeleid krijgen geen systematische doorvertaling naar een uitvoeringsagenda of een uitvoeringsprogramma.
- Via diverse invalshoeken en beleidssectoren wordt overigens daadwerkelijk inhoud gegeven aan het duurzaamheidsbeleid in Veldhoven. Voor een deel gebeurt dit via wettelijke verplichte activiteiten zoals bijvoorbeeld de Regionale Energiestrategie en de Omgevingswet. Maar voor een deel ook via eigen acties en maatregelen op het terrein van wonen, duurzame huisvesting voorzieningen en bedrijven, mobiliteit, water en groen, afvalverwerking, inkoop, voorlichting en stimulering, e.d. . Daarmee wordt ingespeeld op kansen, die zich voordoen in de verschillende beleidssectoren. Er bestaat echter geen zicht op de afweging, die wordt gemaakt om bepaalde activiteiten wel in gang te zetten en andere niet. De motivatie van de ingang gezette acties en hun bijdrage aan de duurzaamheidsdoelen blijft daarmee vaak onduidelijk.
- Bij de uitvoering wordt uitdrukkelijk ingezet op de verschillende spelers in de Veldhovense samenleving. Gedoeld wordt hierbij op de Veldhovens inwoners, bedrijven, scholen, woningbouwcorporaties, e.d..
- Een bijzondere en stimulerende rol richting de bewoners wordt gespeeld door de vereniging 'Veldhoven Duurzaam'.

3. BEVINDINGEN T.A.V. DE INFORMATIEVERSTREKKING

Onderzoeksvraag:

- Hoe wordt aan de raad en intern gerapporteerd over de voortgang van beleid en genomen maatregelen?

Normenkader:

- Periodiek wordt de raad, college en ambtelijke organisatie actief geïnformeerd over de stand van zaken.

3.1 Informatie gemeenteraad.

De raad is aan zet geweest bij de formele besluitvorming over beleidsdocumenten zoals bedoeld in hoofdstuk 1. Ook op andere wijzen is de raad betrokken. Nagegaan is op welke wijze de informatievoorziening over (de uitvoering van) het duurzaamheidsbeleid naar de raad heeft plaatsgevonden. Daarbij is onderscheid gemaakt in;

- de informatie via tussenrapportages en jaarrekeningen;
- raadsinformatiebrieven en bijeenkomsten ter informatie, consultatie en voor beeldvorming.

Wat betreft de tussenrapportages (Burap's) ontstaat daaruit het volgende beeld.

Verantwoording via de Burap's			
Jaar	Burap	Programma	Verantwoording
2019	I	Bestuur en Ondersteuning	Verstrekken lening aan Tennisvereniging voor verduurzaming veldverlichting
	II	Sport, cultuur en recreatie	Werkzaamheden van de investering 'omvormen BIO' worden later uitgevoerd. Om die reden schuift het budget van € 200 door van 2019 naar 2022.
	III	Verkeer, vervoer en waterstaat	Als gevolg van installatie capaciteit van marktpartijen is de 'grootschalige' omvorming naar led is achtergebleven. Hier wordt een deel van de vervanging pas in 2020 uitgevoerd
	III	Volksgesondheid en Milieu	Een aantal activiteiten op het gebied van de energietransitie, die in 2019 gepland stonden, worden in 2020 opgepakt.
	III	Volksgesondheid en Milieu	Een aantal geplande activiteiten is in 2019 niet uitgevoerd vanwege de afstemming met de planning van de regionale energietransitie en onze omgevingsvisie.
	III	Volksgesondheid en Milieu	De werkzaamheden i.h.k.v. de kaderrichtlijn water (KRW) worden samen met het Waterschap uitgevoerd en door schaal-grootte worden deze goedkoper verricht.

2020	I	Volksgezondheid en Milieu	Op basis van de Raamovereenkomst Verpakkingen is in het kader van Jaarplan Zwerfafval 2020 door Nederland Schoon een subsidie toegekend (voordeel € 55) waarvoor we extra investeringen (nadeel €55) gaan uitvoeren met als doel om, samen met andere partijen, het zwerfafval te voorkomen.
	I	Volksgezondheid en Milieu	Vorbereiding en start Transitievisie Warmte / energiestrategie, start wijkaanpak en informeren en betrekken bewoners en ondernemers bij warmte- /energietransitie (wettelijke taken).
	I	Volksgezondheid en Milieu	Subsidie ontvangen voor projecten gericht op energiebesparing bewoners. Projecten worden uitgevoerd met Buurkracht en Veldhoven Duurzaam.
	II	Volksgezondheid en Milieu	De projecten die in het kader van de Rijksregeling Reductie Energieverbruik (RRE) worden uitgevoerd en die gericht zijn op het stimuleren van woningeigenaren bij het verduurzamen van hun huis heeft als gevolg van capaciteitstekort en Corona vertraging opgelopen. De einddatum van de regeling is verschoven van 31-12-2020 naar 31-03-2021 en wordt mogelijk nog verder verlengd.
III	Volksgezondheid en Milieu	De projecten die in het kader van de Rijksregeling Reductie Energieverbruik (RRE) worden uitgevoerd en die gericht zijn op het stimuleren van woningeigenaren bij het verduurzamen van hun huis heeft als gevolg van capaciteitstekort en Corona vertraging opgelopen. De einddatum van de regeling is verschoven van 31-12-2020 naar 31-03-2021.	

Wat betreft de jaarrekeningen 2018 en 2019 is met betrekking tot een verantwoording over het duurzaamheidsbeleid het volgende opgenomen:

2018:

Programma 7: (Alternatieve energievormen)

In het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) wordt niet alleen voor braakliggende terreinen, maar voor heel Veldhoven uitgezocht welke mogelijkheden er zijn voor alternatieve energie. Deze aanpak - die met de hele regio wordt opgepakt - moet eind 2019 gereed zijn.

In 2018 is gestart met de aanleg van een gasvrij Huysackers met Nul-Op-de Meter (NOM) woningen. De aanleg van de zonneweide aan de Vooraard is gestart.

Het aantal openbare oplaadpalen voor elektrische auto's steeg gestaag in 2018, eind 2018 waren er 25 oplaadpalen met nog 8 in procedure.

Programma 8: (Alternatieve energievormen)

In regionaal verband (MRE) is gestart met het opstellen van visie op de inzet van alternatieve energiebronnen. De aanleg van de zonneweide aan de Vooraard is in 2018 gestart.

2019:

Programma 7: (laadpalenbeleid)

In 2025 heeft Veldhoven op basis van prognoses 220 oplaadpalen in de openbare ruimte nodig. Om tot een dekkend netwerk van oplaadpalen te komen is het laadbeleid aangepast van een reactief naar een proactief plaatsingsbeleid van oplaadpalen in de openbare ruimte. In samenwerking met de provincie en een veertigtal Brabantse gemeenten is een aanbesteding gestart naar een nieuwe leverancier voor plaatsing van oplaadpalen (resultaat medio zomer 2020). De pilot voor een Verlengde Private Aansluiting (VPA) is wegens gebrek aan belangstelling gestopt. Het aantal oplaadpalen in de openbare ruimte is in 2019 verdubbeld van 22 naar circa 50 oplaadpalen.

Programma 7: (hernieuwbare energie)

Het totale vermogen aan hernieuwbare energie (elektriciteit, warmte-koude opslag, biomassa, etc.) bedroeg in 2017 (laatste cijfers Klimaatmonitor) 99 TJ. Het percentage in 2017 is niet bekend. In 2016 bedroeg het percentage 2,50% (90 TJ) (Bron: Klimaatmonitor). Op basis van luchtfoto's is er een inventarisatie uitgevoerd naar de hoeveelheid en het vermogen aan zonnepanelen op Veldhovense daken.

In 2019 bedroeg het aantal installaties op daken 2374 (circa 46.500 zonnepanelen) met een vermogen van 37,8 TJ en een opbrengst van ca. 10,5 miljoen kWh. Deze inventarisatie zal jaarlijks worden geactualiseerd. Daarnaast levert de zonneweide Vooraard 1,4 miljoen kWh (5 TJ) aan duurzame elektriciteit op. In totaal werd er in 2019 dus 42,7 TJ aan duurzame elektriciteit opgewekt. Dit is 43% van het totale (99 TJ) vermogen aan hernieuwbare energie in 2019.

In de concept RES wordt voor de hele regio een bod opgenomen voor de hoeveelheid op te wekken duurzame energie in 2030. De concept RES wordt in mei 2020 door de colleges van de MRE gemeenten, de provincie en de waterschappen vastgesteld.

Wat betreft de raadsinformatiebrieven en bijeenkomsten laten de jaren 2019 en 2020 het volgende beeld zien:

- 18 maart 2019: MRE-Informatiebrief over startnotitie Regionale Energie Strategie (RES)
- 21 mei 2019: College B&W: Raadsvoorstel Regionale Energie Strategie (RES)
- 10 december 2019: College B&W-Informatienota over Startnotitie RES
- 23 januari 2020: MRE-Informatiebrief concept RES, planning raadsbijeenkomsten
- 28 april 2020: MRE-informatiebrief concept RES
- 19 mei 2020: College B&W-Consultatie raad en vaststellen concept RES
- 3 juni 2020: MRE- Webinar concept RES voor volksvertegenwoordigers
- 12 juni 2020: Informatie t.b.v. beeldvormende vergadering op 23 juni 2020
- 23 juni 2020: Beeldvormende vergadering raad over concept RES en de Veldhovense Energie Strategie (VES)
- 13 oktober 2020: Afval (evaluatie)

Met name uit de bespreking in de beeldvormende vergadering van 23 juni 2020 is, gelet op het grote aantal vragen, opmerkingen en suggesties, gebleken, dat het onderwerp energietransitie sterk leeft bij de gemeenteraad.

3.2 Informatievoorziening en communicatie binnen de organisatie

Voor de interne informatievoorziening en communicatie over het duurzaamheidsbeleid en de uitvoering daarvan wordt gebruik gemaakt van de reguliere college- en organisatie overleggen.

Op het niveau van het college krijgt dit vorm door de behandeling van onderwerpen op het terrein van duurzaamheid in de reguliere bijeenkomsten van het college. Daarnaast wordt af en toe een meer thematische college bijeenkomst belegd. Vanuit de portefeuillehouder duurzaamheid wordt aangegeven dat collegevoorstellen worden beoordeeld op het aspect duurzaamheid. In formele zin zijn hierover geen afspraken gemaakt, bijvoorbeeld door het hanteren van een 'duurzaamheidsparagraaf'. Benadrukt wordt dat het vooral in de cultuur van de organisatie moet zitten. Gesteld wordt: *'Het moet in de cultuur van de organisatie zitten om daar iets mee te doen. Belangrijk is dus de mindset, de manier van denken, in de organisatie. De overtuiging bestaat dat elke medewerker dit in het achterhoofd houdt. Als voorbeeld wordt het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs genoemd, waarbij als uitgangspunt is gekozen om te streven naar energie neutrale gebouwen.'*

De informatievoorziening en afstemming op het niveau van de ambtelijke organisatie krijgt vooral vorm in de context van concrete projecten en plannen. Bijvoorbeeld in de context van de Omgevingsvisie. Voorts worden ook hier de reguliere ambtelijke overleggen gebruikt om te informeren en te communiceren over duurzaamheid. Het gebeurt dus niet structureel, maar op ad-hoc basis. Vanuit de gesprekken met vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie klinkt de wens door om meer aandacht te kunnen geven aan de communicatie over duurzaamheid. Gesteld wordt: *'Om duurzaamheid actief te benaderen heeft men momenteel maar beperkte mogelijkheden. Dat heeft veel meer aandacht nodig. Met nauwelijks 3 FTE wordt de capaciteit beperkt geacht. In vergelijking met andere SGE-gemeenten is de capaciteit in Veldhoven aan de lage kant.'* Ten behoeve van het Milieubeleidsplan 2010/2014 is destijds becijferd dat men (voor het onderdeel planet alleen al) circa 7 fte's nodig zou hebben om de ambities waar te maken.

Ook wordt gewezen op het gevaar dat de organisatie teveel bezig is met de korte termijn problematiek en te weinig oog heeft voor de komende grote duurzaamheidsbedreigingen op de middellange termijn. In dat opzicht zou de 'ambassadeurs-functie voor duurzaamheid' kunnen worden versterkt, zo wordt gesteld. Ook wordt gewezen op het werken met vaste aanspreekpunten en accounts in de verschillende teams; dat zou een goede rol kunnen vervullen om de wederzijdse informatie uitwisseling en het bewustzijn over duurzaamheid te stimuleren.

Op het niveau van zowel het college als de ambtelijke organisatie wordt het belang benadrukt dat duurzaamheid in de cultuur en genen moet zitten. Deze boodschap wordt echter niet begeleid met maatregelen of instrumenten, die dit specifiek voor duurzaamheid bevorderen. Zo is er geen duurzaamheidscoördinator, geen gedragen agenda of programma duurzaamheid en geen accounts duurzaamheid in de verschillende teams. Dergelijke instrumenten om te bevorderen dat duurzaamheid in de cultuur komt en blijft, worden niet ingezet.

3.3 Conclusies communicatie en informatievoorziening

Het voorafgaande overziende en kijkend naar de gehanteerde norm kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De gemeenteraad is afgelopen jaren periodiek geïnformeerd (via bijeenkomsten en raadsinformatiebrieven), uitgenodigd voor beeldvorming over

duurzaamheidsonderwerpen en voor besluitvorming in de reguliere raadsvergaderingen. Het gaat daarbij overigens wel om informatie en besluitvorming over deelonderwerpen uit de brede duurzaamheidsagenda. In informatie en besluitvorming over de volle breedte van het duurzaamheidsbeleid is niet voorzien. Daarmee is het voor de raad lastig afwegingen te maken op welke duurzaamheidsthema's met welke intensiteit ingezet moet worden. De kaderstelling vanuit de raad heeft daarmee op het onderwerp dan ook een sterk ad-hoc karakter.

- De informatievoorziening, communicatie en besluitvorming over duurzaamheid in Veldhoven verloopt via de reguliere overleggen. Ook hier gaat het steeds om deelonderwerpen ofwel fragmenten uit het totale duurzaamheidspakket. Een meer integrale benadering en afweging van duurzaamheid blijft daarmee uit beeld.
- Vanuit het college en de ambtelijke organisatie wordt het belang benadrukt dat de duurzaamheidsproblematiek in de cultuur en genen van de organisatie moet zitten. Daarbij is niet zichtbaar op welke wijze dit moet worden bewerkstelligd. Van gekende hulpmiddelen en instrumenten om duurzaamheid te bevorderen wordt niet echt gebruik gemaakt. Gedacht kan hierbij worden aan: een coördinator duurzaamheid (als aanjager voor een dergelijke cultuuromslag), een stimulerende gemeentelijke duurzaamheidsagenda, accounts in de verschillende teams om duurzaamheid levend te krijgen en te houden.

Wederhoorreactie college van burgemeester en wethouders

Rekenkamercommissie Veldhoven
T.a.v. de heer J.M. van Berlo
Postbus 10101
5500 GA VELDHOVEN

datum	: 4 mei 2021	ons kenmerk	: 21UIT01684
uw brief van	: 12 april 2021	uw kenmerk	: -
bijlage	: -	IBAN	: NL08BNGH 0285 0087 14
onderwerp	: Reactie op feitelijke juistheden conceptrapport 'Naar meer zicht op duurzaamheid'.		

Geachte heer Van Berlo,

Wij ontvingen van u het conceptrapport 'Naar meer zicht op duurzaamheid' met het verzoek om het rapport te bekijken op feitelijke onjuistheden.

Wij hebben het conceptrapport gelezen en hebben de volgende feitelijke onjuistheden aangetroffen:

- In het onderzoek heeft u op bladzijde 5 aangegeven dat het Milieubeleidsplan 2010 de basis vormt voor het duurzaamheidsbeleid. In het bijlagenboek vindt er geen verdere uitwerking plaats van het milieubeleidsplan.
- In het onderzoek heeft u op bladzijde 11 aangegeven dat de oorspronkelijke milieu uitvoeringsplannen zijn afgeschaft met het oog op de komst van de Omgevingswet. Dat de uitvoeringsplannen zijn afgeschaft is juist. De oorzaak ligt echter niet in de komst van de Omgevingswet, maar in een wijziging van de Crisis- en Herstelwet waardoor het voor een gemeente niet langer verplicht was om een uitvoeringsplan op te stellen. Met het oog op de Omgevingswet is er geen nieuw milieubeleidsplan opgesteld.

Heeft u vragen of opmerkingen over deze brief? Neem dan contact op met Roland Bronckers. Stuur daarvoor een e-mail naar gemeente@veldhoven.nl of bel het algemene telefoonnummer 14 040 onder vermelding van nummer 21UIT01684.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders van Veldhoven,

Noud Bex
secretaris

Marcel Delhez
burgemeester

Overzicht geïnterviewde personen¹

Datum	Functionaris
18 augustus 2020	Beleidsmedewerkster Duurzaamheid
18 augustus 2020	Projectmanager Energietransitie
20 augustus 2020	Coördinerend portefeuillehouder
13 oktober 2020	Projectmanager Duurzaamheid gemeente 's-Hertogenbosch
30 oktober 2020	Voorzitter Veldhoven Duurzaam
3 november 2020	Projectleider Omgevingsvisie
3 november 2020	Projectleider Omgevingsplan

¹ In verband met de privacyregels van de AVG blijft naamsvermelding in dit overzicht achterwege.